

بررسی برخی عوامل مؤثر بر پرورش خلاقیت دانش آموزان

هنگامه کریمی. محبوبه جعفری

کارشناس ارشد زبان و ادبیات فارسی. آموزش و پرورش جزیره قشم، بخش شهاب

hengamekarimi60@yahoo.com

کارشناس ارشد مدیریت دولتی. اداره کل بنادر و دریانوردی استان هرمزگان

mahboobjafari1361@yahoo.com

چکیده

پژوهش حاضر در ابتدا به اهمیت موضوع پرداخته است و اینکه خلاقیت چرا اهمیت دارد. سپس تعاریف متعددی که از خلاقیت وجود دارد بیان شده است. در ادامه موانع و عوامل مؤثر بر خلاقیت معرفی شده است. موانع خلاقیت به طور کلی به سه دسته موانع شناختی، عاطفی و اجتماعی تقسیم می شوند. عوامل مؤثر بر خلاقیت نیز ویژگی های شخصیتی و عوامل محیطی را شامل می شوند. سپس شیوه های عملی مؤثر برای والدین و معلمان در پرورش فرزندان خلاق و روش های آموزش خلاقیت بیان شده است. این پژوهش به شیوه کتابخانه ای انجام شده است.

واژه های کلیدی: خلاقیت، آموزش، تفکر، انگیزه

۱- مقدمه

خلاقیت موهبتی الهی و همگانی است که ظهور آن مستلزم پرورش آن است. لذا مدرسه می تواند عاملی مؤثر در رشد توانایی های خلاق کودکان و نوجوانان باشد. تأثیر محیط آموزشی بر خلاقیت از جنبه های مختلف است؛ شرایط فیزیکی، روابط عاطفی و اجتماعی بین افراد، زمینه های علمی و یادگیری، انگیزه کار، مدیریت و...

معلمان به سبب ارتباط وسیعی که با دانش آموزان دارند، بیش از سایر عوامل می توانند نقشی مؤثر در رشد خلاقیت دانش آموزان داشته باشند. چنان که می توان گفت؛ معلمان نقش کلیدی در تجربه های خلاق دانش آموزان ایفا می کنند؛ اما آیا معلمان ما اهمیت نقش خویش را درک کرده اند؟ آیا معلمان ما توانسته اند خلاقیت دانش آموزان را برانگیزانند؟ جایگاه خلاقیت در کلاس های درس ما کجاست؟

برای همه ما روشن است که برنامه و روش های آموزشی ما نه تنها خلاقیت پرور نبوده بلکه با روش های غیرمنطقی و قالبی هرگونه فرصت را برای ظهور این توانایی در دانش آموزان از بین برده است. در جوامع دیگر این موضوع به طور جدی بررسی شده است، چنان که تورنس (۱۹۷۰) اعلام کرد؛ روش های آموزش و پرورش فعلی از موانع جدی رشد و توسعه خلاقیت است. لذا بسیاری از جوامع به بازنگری جدی در آموزش و پرورش خویش پرداختند. ما نیز نیازمند تحلیل، بررسی و اصلاح نظام آموزشی خود هستیم تا بتوانیم به پرورش توانایی های خلاق کودکان و نوجوانان بپردازیم.

نگرش معلمان به خلاقیت، میزان شناخت آنها به موضوع و نحوه تدریس و اداره کلاس، تأثیر مستقیمی بر غنی سازی محیط کلاس برای رشد خلاقیت دانش آموزان دارد. اگر معلمان خلاقیت و شیوه های پرورش آن را به خوبی شناخته و نگرش مناسبی به آن داشته باشند با انگیزه ای که به کار و عشقی که به دانش آموزان دارند، می توانند علی رغم همه موانع و محدودیت ها، کلاسی فعال، پویا و خلاق داشته باشند.

۲- چرا خلاقیت